

Utlåtande 2011: 149 (Dnr 322-2360/2010)

Religionsutbildning är en kvarleva från statskyrkans tid och bör därmed avvecklas

Motion (2010:35) av Paul Lappalainen (MP)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motion (2010:35) av Paul Lappalainen (MP) om ”Religionsutbildning är en kvarleva från statskyrkans tid och bör därmed avvecklas” avslås.

Föredragande borgarrådet Lotta Edholm anför följande.

Ärendet

Paul Lappalainen (MP) har i en motion (2010:35) yrkat att kommunstyrelsen ska sända en skrivelse till regeringen med krav på en utredning om borttagandet av religion som skolämne. Utredningen föreslås också analysera behovet av om och hur relevanta kunskaper om religion bör införas i andra ämnen såsom historia.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och utbildningsnämnden.

Stadsledningskontoret anser att ämnet religion inte bör utgå ur läroplanen. Kontoret anser snarare att det i en globaliserad värld, där politiska motsättningar ofta härrör från religiösa trosuppfattningar och traditioner, är av stor betydelse att de unga utbildas i religionskunskap och ges kunskaper om andra kulturer. Stadsledningskontoret föreslår att motionen avslås.

Utbildningsnämnden anser att i en stad där eleverna har skilda kulturella bakgrunder är religionsundervisningen en viktig del för barns och ungas förståelse av varandras kulturer. Även för arbete i en globaliserad värld behövs insikter och förståelse för människor med olika religioner och livsåskådningar. Nämndens synpunkter överensstämmer med kursplanerna för både grundskola och gymnasieskola.

Mina synpunkter

I en sekulär stat med religionsfrihet är det centralt att staten är frånskild kyrkan. Samtidigt är det viktigt att unga kan orientera sig dels i samvaro med andra religioner, dels till det kulturhistoriska arv som Sverige bygger på. Jag anser att i en stad där eleverna har skilda kulturella bakgrunder är religionsundervisningen en viktig del för barns och ungas förståelse av varandras kulturer. Jag ställer mig tveksam till de skäl som motionären anför som argument för att avskaffa religionsundervisningen. Det är viktigt att komma ihåg att grundskolans kursplan för religionskunskap tar upp vikten av att fördjupa kunskaperna om och problematisera grundläggande demokratiska värden som individens egenvärde och människors lika värde.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion (2010:35) av Paul Lappalainen (MP) om att religionsutbildning är en kvarleva från statskyrkans tid och bör därmed avvecklas

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarrådet *Per Bolund* (MP) enligt följande.

Miljöpartiet vill ha skolor där en viss religion inte präglar undervisningen. Undervisningen ska istället vara saklig och allsidig. Nuvarande läroplan lyfter fram kristendomens särart i förhållande till andra religioner. Detta är inte relevant för ett kosmopolitiskt Sverige där många livsåskådningar ska kunna samexistera sida vid sida.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2010:35) av Paul Lappalainen (MP) om ”Religionsutbildning är en kvarleva från statskyrkans tid och bör därmed avvecklas” avslås.

Stockholm den 21 september 2011

På kommunstyrelsens vägnar:

STEN NORDIN

Lotta Edholm

Ylva Tengblad

Särskilt uttalande gjordes av *Emilia Hagberg* och *Stefan Nilsson* (båda MP) med hänvisning till det särskilda uttalandet av (MP) i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande gjordes av *Ann-Margarethe Livh* (V) enligt följande.

En gemensam grundskola innebär en kompromiss mellan klasser, partier och livs-åskådningar. Om alla elever ska kunna gå i en gemensam skola trots olika social ställning eller värderingar bygger det på en bred överenskommelse i samhället för att gynna alla elevers kunskapsutveckling.

Alla föräldrar måste med förtroende kunna lämna sina barn till skolan. För att det ska vara möjligt måste skolan bygga på vetenskap och beprövad erfarenhet och avstå från att tvinga på eleverna åsikter eller andra livsval. Men skolan ska erbjuda eleverna information om de olika alternativ som står till buds. Där har religionskunskapen en roll att fylla.

När den svenska grundskolan byggdes upp fanns det en bred politisk enighet. På senare år har enigheten utmanats. Införandet av fristående skolor, även på religiös grund, har bidragit till att elever med olika bakgrund i allt mindre utsträckning möts i en gemensam skola. Det förstärker den segregation och de skillnader som redan finns i samhället.

Vänsterpartiet anser att den främsta valfriheten inte består i ett val av skola som innebär möjligheten att välja bort mötet med elever från annan bakgrund. Den främsta valfriheten består i stället i de ökade möjligheter till olika livsval som elever med en gemensam grundutbildning kan få efter genomgången utbildning.

I valfriheten ingår att varje individ själv har rätt att välja livsåskådning. Religiös eller annan ideologisk påverkan ska därför inte förekomma i skolan oavsett om det handlar om obligatoriska eller frivilliga inslag i utbildningen.

ÄRENDET

Paul Lappalainen (MP) har i en motion (2010:35) yrkat att kommunstyrelsen ska sända en skrivelse till regeringen med krav på en utredning om borttagandet av religion som skolämne. Utredningen föreslås också analysera behovet av om och hur relevanta kunskaper om religion bör införas i andra ämnen såsom historia.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och utbildningsnämnden.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 3 maj 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret anser inte att ämnet religion bör utgå ur läroplanen. Kontoret anser snarare att det i en globaliserad värld, där politiska motsättningar ofta härrör från religiösa trosuppfattningar och traditioner, är av stor betydelse att de unga utbildas i religionskunskap och ges kunskaper om andra kulturer. Både religion och historia är ämnen som är mycket viktiga för att den unga generationen skall kunna förstå och förhålla sig till trosfrågor, moralfrågor liksom dramatiska, politiska händelser som dagligen behandlas och pågår världen över.

Kontoret anser att i ett mångkulturellt Stockholm är religionsundervisningen en viktig del för barns och ungas förståelse av varandras kulturer. Oförståelse för sambandet mellan samhälle och religion över tid ökar riskerna för fördomar, rasism och våld nu och i framtiden.

Stadsledningskontorets synpunkter överensstämmer med kursplanerna för både grundskola och gymnasieskola. I grundskolans kursplan för religionskunskap står det att "Ämnet bidrar också till att fördjupa kunskaperna om och problematisera grundläggande demokratiska värden som människans egenvärde, människors lika värde och omsorg om de svaga. Ett syfte med ämnet är att öka elevers etiska medvetenhet och därmed skapa en handlingsberedskap inför exempelvis demokrati-, miljö-, jämställdhets- och fredsfrågor."

Syftet för ämnet i kursplanen för gymnasieskolan inleds på följande sätt "Utbildningen i ämnet religionskunskap syftar till att ge möjligheter att reflektera över existentiella och etiska frågor ur olika perspektiv samt till att ge ökad förståelse för att andra kan komma till andra tolkningar än den egna".

Stadsledningskontoret anser att ämnet även bidrar till att utveckla förmågan att förstå och reflektera över sig själv, sitt liv och sin omgivning och utveckla en beredskap

att agera ansvarsfullt. Att bearbeta existentiella frågor och trosfrågor och att betrakta tillvaron utifrån ett etiskt perspektiv ingår i en personlig utvecklingsprocess. Varje människa reflekterar över sådana frågor och behöver tillägna sig redskap i form av traditioner, språk och symboler för att söka mening i de frågor som hon ställs inför i livet.

Stadsledningskontoret föreslår att motionen avslås.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 17 februari 2011 att som svar på remissen överlämnas förvaltningens tjänsteutlåtande.

Särskilt uttalande gjordes av Jan Valeskog m.fl. (S) och Måns Almqvist (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Per Olsson m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 24 januari 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att i en stad där eleverna har skilda kulturella bakgrunder är religionsundervisningen en viktig del för barn och ungas förståelse av varandras kulturer.

Syftet för ämnet i kursplanen för gymnasieskolan inleds på följande sätt: ”Utbildningen i ämnet religionskunskap syftar till att ge möjligheter att reflektera över existentiella och etiska frågor ur olika perspektiv samt till att ge ökad förståelse för att andra kan komma till andra tolkningar än den egna”.

Kunskap om de olika religionerna ökar förståelsen om hur andra människor tänker, handlar och formar sina liv, såväl i Sverige som i övriga världen. För att eleverna ska vara förberedda för att arbeta i en globaliserad värld behöver de fördjupade kunskaper för att få förståelse hur människor påverkas av olika religioner och livsåskådningar, menar förvaltningen. Religionskunskapen syftar även till en ökad förståelse av sambandet mellan samhälle och religion i olika tider och på olika platser samt till ökad förståelse av konst, musik och litteratur.

Grundskolans kursplan för religionskunskap skriver ”ämnet bidrar också till att fördjupa kunskaperna om och problematisera grundläggande demokratiska värden som människans egenvärde, människors lika värde och omsorg om de svaga. Ett syfte med ämnet är att öka elevers etiska medvetenhet och därmed skapa en handlingsberedskap inför exempelvis demokrati-, miljö-, jämställdhets- och fredsfrågor.

Förvaltningen anser att ämnet även bidrar till att utveckla förmågan att förstå och reflektera över sig själv, sitt liv och sin omgivning och utveckla en beredskap att agera

ansvarsfullt. Att bearbeta existentiella frågor och trosfrågor och att betrakta tillvaron utifrån ett etiskt perspektiv ingår i en personlig utvecklingsprocess. Varje människa reflekterar över sådana frågor och behöver tillägna sig redskap i form av traditioner, språk och symboler för att söka mening i de frågor som hon ställs inför i livet.

RESERVATIONER M.M.

Utbildningsnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Jan Valeskog m.fl. (S) och Måns Almqvist (V) enligt följande.

Vill delar uppfattningen att det är av mycket stor betydelse av att vi i en globaliserad värld, där politiska motsättningar ofta härrör från religiösa trosuppfattningar och traditioner, ökar betydelsen av att de unga utbildas i religionskunskap och om andra kulturer. Både religion och historia är ämnen som är mycket viktiga för att den unga generationen skall kunna förstå och förhålla sig till trosfrågor, moralfrågor liksom dramatiska, politiska händelser som dagligen behandlas och sker framför våra ögon i olika media.

Sämrre förståelse för sambandet mellan samhälle och religion i olika tider ökar riskerna för fördomar, rasism och våld i framtiden.

Särskilt uttalande gjordes av Per Olsson m.fl. (MP) enligt följande.

Vi ska inte blunda för vilken betydelse kristendomen haft i Sverige. Men skolan ska inte heller lyfta fram den framför andra religioner. Den nya läroplanen har på det här området gått från att ge kristendomen en särställning vad gäller inflytandet på svensk historia och kulturarv, till att lyfta fram dess särart i förhållande till andra religioner. En sådan värdering bygger inte på vetenskap och beprövad erfarenhet utan är ett i grunden religiöst ställningstagande från regeringens håll, vilket är olyckligt. Undervisningen måste vara relevant för ett kosmopolitiskt Sverige.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2010:35

2010:35

Motion av Paul Lappalainen (mp) om religionsutbildning är en kvarleva från statskyrkans tid och bör därmed avvecklas

Dnr 322-2360/2010

Skolverket har föreslagit att alla religioner bör behandlas lika i religionsundervisningen. Utbildningsministern vill däremot att kristendom ska behålla sin särställning och även förtydligas.

I stället bör man fråga om religionsundervisning behövs överhuvudtaget. Religionsundervisning är en kvarleva från statskyrkans tid då eleverna skulle lära sig att bli kristna. Senare skulle de lära sig om kristendom. Ännu senare blev det mer neutralt. I teori skulle barn lära sig om olika religioner. Med tanke på åldern på eleverna kan man vara tveksamt till "objektiviteten". Men är en särskild utbildning i religion i sig nödvändigt överhuvudtaget i ett samhälle som har religionsfrihet som grundvärdering? Borde inte staten i största möjliga mån hållas borta från en sådan inblandning i religion? Det är så staten kan visa största möjliga respekt för religionsfrihet. I den mån kunskaper behövs om religion för en förståelse av Sveriges historia eller världshistoria eller andra ämnen bör denna kunskap införas som del i dessa. Och detta bör ske vid en tidpunkt i utbildningen då eleverna är så pass mogna att de kan förhålla sig kritiskt till ämnet. Därutöver skulle man kanske kunna erbjuda religionskunskap som en frivillig gymnasiekurs.

Lösningen på frågan om inriktningen på religionsutbildning är helt enkelt att den avvecklas i förhållande till grundskolan. Det går inte att skapa en bra "balans" mellan religioner. Det går inte heller att skapa en bra balans mellan det religiösa och det sekulära.

Detta gäller i synnerhet i kommuner som Stockholm där invånarna tillhör en mängd olika religioner eller helt enkelt saknar en religion.

Sverige sägs vara ett sekulariserat land. Religionsfrihet sägs gälla. Samtidigt har den svenska kyrkan varit nära sammanblandad med den svenska staten i hundratals år. Religionsfrihet enligt lag infördes så sent som på 1950-talet. Det dröjde tills år 2000 innan Svenska kyrkan skildes från staten – åtminstone i teori. Många rester finns kvar.

För att förverkliga principen om religionsfrihet bör man fortsätta den inslagna vägen genom att avveckla de formella och informella strukturer som fortfarande binder den svenska staten till det som borde vara den f.d. statskyrkan. Detta är ett steg.

Därmed bör kommunstyrelsen formulera en skrivelse till regeringen med krav på en utredning om borttagandet av religion som skolämne. Utredningen bör även analysera behovet av om och hur relevanta kunskaper om religion bör införas in i andra ämnen såsom historia.

Mot denna bakgrund yrkar jag

- att en skrivelse formuleras som påtalar stadens inställning om att en utredning behövs med uppdrag att avveckla religion som ämne i skolan samt analysera behovet av att få in frågor om religion in i andra ämnen såsom historia i den mån dessa är relevanta.

Stockholm den 14 oktober 2010

Paul Lappalainen